

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 10 november 2016*

”Fördragsbrott — Miljö — Naturskydd — Direktiv 92/43/EEG — Artikel 6.2 och 6.3 samt artikel 12.1 b och d — Vilda djur och växter — Bevarande av livsmiljöer — Havssköldpaddan *Caretta caretta* — Skydd av havssköldpaddor i Kyparissiabukten — Område av gemenskapsintresse ’Kyparissias dyner’ — Artskydd”

I mål C-504/14,

angående en talan om fördragsbrott enligt artikel 258 FEUF, som väckts den 11 november 2014,

Europeiska kommissionen, företrädd av M. Patakia och C. Hermes, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Republiken Grekland, företrädd av E. Skandalou, i egenskap av ombud,

svarande,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden T. von Danwitz samt domarna E. Juhász (referent), C. Vajda, K. Jürimäe och C. Lycourgos,

generaladvokat: J. Kokott,

justitiesekreterare: förste handläggaren L. Hewlett,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 13 januari 2016,

och efter att den 18 februari 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

* Rättegångsspråk: grekiska.

Dom

- 1 Europeiska kommissionen har yrkat att domstolen ska fastställa att Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt
 - artikel 6.2 i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (EGT L 206, 1992, s. 7; svensk specialutgåva, område 15, volym 11, s. 114) i dess lydelse enligt rådets direktiv 2006/105/EG av den 20 november 2006 (EUT L 363, 2006, s. 368) genom att inte vidta de åtgärder som föreskrivs i den bestämmelsen för att förhindra försämring av livsmiljöerna och habitatet för arterna samt störningar av den art för vilken området har utsetts,
 - artikel 6.3 i direktiv 92/43 genom att, utan föregående konsekvensbedömning enligt nämnda bestämmelse, tillåta åtgärder som, enskilt eller i kombination med andra projekt, kan påverka det aktuella området på ett betydande sätt, genom att skada och förstöra parningsplatsen för den prioriterade arten *Caretta caretta*, som förekommer inom nämnda område, genom att orsaka störningar för nämnda art och, slutligen, genom att försämra eller förstöra sanddynsmiljötyperna 2110 och 2220 samt den prioriterade livsmiljön 2250, och enligt
 - artikel 12.1 b och d i direktiv 92/43 genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att införa och implementera ett effektivt system för strikt skydd av vattensköldpaddan *Caretta caretta* (prioriterad art) i Kyparissiabukten (Grekland) i syfte att förhindra alla störningar av denna art under parningsperioden och all verksamhet som kan försämra eller skada förstöra artens parningsplatser.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 2 Artikel 2 i direktiv 92/43 har följande lydelse:
 - ”1. Syftet med detta direktiv är att bidra till att säkerställa den biologiska mångfalden genom bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter i medlemsstaternas europeiska territorium som omfattas av fördraget.
 - 2. Åtgärder som vidtas i enlighet med detta direktiv skall syfta till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos livsmiljöer samt arter av vilda djur och växter av gemenskapsintresse.
 - 3. Åtgärder som vidtas i enlighet med detta direktiv skall ta hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov och till regionala och lokala särdrag.”
- 3 I bilaga 1 till direktiv 92/43, med rubriken ”Livsmiljötyper av gemenskapsintresse vilkas bevarande kräver att särskilda bevarandeområden utses”, uppräknas olika typer av livsmiljöer i sanddyner. I synnerhet anges i punkt 22 i bilagan, under rubriken ”Kustnära sanddyner längs Medelhavskusten”, i underpunkt 2220 ”Sanddyner med *Euphorbia terracina*” och i underpunkt 2250 * ”Kustnära sanddyner med *Juniperus* spp.”.
- 4 Enligt artikel 4.2 tredje stycket i direktiv 92/43 ska ”[l]istan över de områden som valts ut som områden av gemenskapsintresse och som anger på vilka av dessa det finns en eller flera prioriterade livsmiljötyper eller prioriterade arter, ... antas av kommissionen i enlighet med förfarandet i artikel 21”. I artikel 4.5 i direktivet föreskrivs att ett område, så snart det har förts upp på den lista som avses i punkt 2 tredje stycket, ska omfattas av bestämmelserna i artikel 6.2–6.4 i direktiv 92/43.

5 Genom kommissionens beslut 2006/613/EG av den 19 juli 2006 om antagande, enligt rådets direktiv 92/43/EEG, av en förteckning över områden av gemenskapsintresse i den mediterrana biogeografiska regionen (EUT L 259, 2006, s. 1) uppfördes sanddynerna i Kyparissia (Thines Kyparissias (Neochori-Kyparissia)) i den förteckning över områden av gemenskapsintresse som återfinns i bilaga 1 till beslutet under områdeskoden GR 25 50005, med uppgiften "C" som anger förekomsten av åtminstone en prioriterad livsmiljötyp och/eller en prioriterad art i den mening som avses i artikel 1 i direktiv 92/43.

6 I artikel 6 i direktiv 92/43 föreskrivs följande:

"1. För de särskilda bevarandemrådena skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för bevarande, vilket om så krävs innefattar utarbetande av lämpliga skötsel- och förvaltningsplaner särskilt för områdena eller integrerade i andra utvecklingsplaner, samt lämpliga lagar och andra författningar eller avtal, som motsvarar de ekologiska behoven hos de livsmiljötyper i bilaga 1 och de arter i bilaga 2 som finns i områdena.

2. Medlemsstaterna skall i de särskilda bevarandemrådena vidta lämpliga åtgärder för att förhindra försämring av livsmiljöerna och habitatet för arterna samt störningar av de arter för vilka områdena har utsetts, om sådana störningar kan ha betydande konsekvenser för målen med detta direktiv.

3. Alla planer eller projekt som inte direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av ett område, men som enskilt eller i kombination med andra planer eller projekt kan påverka området på ett betydande sätt, skall på lämpligt sätt bedömas med avseende på konsekvenserna för målsättningen vad gäller bevarandet av området. Med ledning av slutsatserna från bedömningen av konsekvenserna för området och om inte annat följer av punkt 4, skall de behöriga nationella myndigheterna godkänna planen eller projektet först efter att ha försäkrat sig om att det berörda området inte kommer att ta skada och, om detta är lämpligt, efter att ha hört allmänhetens åsikt.

4. Om en plan eller ett projekt, på grund av att alternativa lösningar saknas, trots en negativ bedömning av konsekvenserna för området måste genomföras av tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär, skall medlemsstaten vidta alla nödvändiga kompensationsåtgärder för att säkerställa att Natura 2000 totalt sett förblir sammanhängande. Medlemsstaten skall underrätta kommissionen om de kompensationsåtgärder som vidtagits.

Om det berörda området innehåller en prioriterad livsmiljötyp eller en prioriterad art, är de enda faktorer som får beaktas sådana som berör människors hälsa eller den allmänna säkerheten, betydelsefulla konsekvenser för miljön eller, efter ett yttrande från kommissionen, andra tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse."

7 Bilaga 2 till direktiv 92/43 har rubriken "Djur- och växtarter av gemenskapsintresse vilkas bevarande kräver att särskilda bevarandemråden utses". I bilagan anges havssköldpaddan *Caretta caretta* som en av dessa prioriterade arter.

8 Artikel 12 i direktiv 92/43 har följande lydelse:

"1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a, med förbud mot

- a) att avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen, oavsett hur detta görs,
- b) att avsiktligt störa dessa arter, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder,

- c) att avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen,
- d) att skada eller förstöra parningsplatser eller rastplatser.

2. För dessa arter skall medlemsstaterna förbjuda förvaring, transport och försäljning eller byte samt utbudande till försäljning eller byte av exemplar som insamlats i naturen, med undantag av sådana som samlats på lagligt sätt före genomförandet av detta direktiv.

3. Det förbud som avses i punkt 1 a och b samt punkt 2 skall gälla alla levnadsstadier hos de djur som omfattas av denna artikel.

4. Medlemsstaterna skall införa ett system för övervakning av oavsiktlig fångst och oavsiktligt dödande av de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a. Mot bakgrund av den insamlade informationen skall medlemsstaterna vidta de ytterligare forsknings- eller bevarandeåtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att oavsiktlig fångst eller oavsiktligt dödande inte får betydande negativa följder för de berörda arterna.”

- 9 I bilaga 4 till direktiv 92/43, som innehåller en förteckning över djur- och växtarter av gemenskapsintresse som kräver strikt skydd, anges havssköldpaddan *Caretta caretta* som en av dessa djurarter.

Grekisk rätt

- 10 Genom lag nr 3937/2011 utsåg Republiken Grekland området ”Kyparissias dyner” till ett ”särskilt bevarandeområde”.

Det administrativa förfarandet

- 11 Genom skrivelser av den 9 augusti respektive den 19 november 2010 begärde kommissionen att Republiken Grekland skulle underrätta den om vilka åtgärder som vidtagits för att genomföra bestämmelserna i artiklarna 6 och 12 i direktiv 92/43 i det berörda Natura 2000-området, närmare bestämt sanddynsområdet i Kyparissia, som är uppfört i förteckningen över områden av gemenskapsintresse under nummer GR 25 5005 (nedan kallat Kyparissiaområdet).
- 12 Mot bakgrund av de svar som Republiken Grekland lämnade den 29 september 2010 och den 26 januari 2011 fann kommissionen att den medlemsstaten hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 6.2 och 6.3 samt artikel 12.1 b och d i direktiv 92/43.
- 13 Kommissionen sände följaktligen, den 28 oktober 2011, en formell underrättelse till Republiken Grekland i vilken medlemsstaten anmodades att inom två månader inkomma med ett yttrande över dessa anmärkningar.
- 14 Republiken Grekland besvarade den formella underrättelsen genom skrivelser av den 27 december och den 17 april 2012.
- 15 Efter att ha granskat svaret i dessa skrivelser och med beaktande av resultaten av det besök som kommissionens tjänstemän gjorde i Kyparissiaområdet den 17 juli 2012 avgav kommissionen, den 1 oktober 2012, ett motiverat yttrande och anmodade medlemsstaten att vidta åtgärder för att följa detta före den 1 december 2012.

- 16 Republiken Grekland besvarade det motiverade yttrandet genom skrivelse av den 27 november 2012 vilken den, efter att ha mottagit en skrivelse från kommissionen av den 14 maj 2013, kompletterade med skrivelser av den 13 juni respektive den 26 november 2013 samt av den 28 mars respektive den 23 juni och den 17 september 2014.
- 17 Kommissionen var inte tillfreds med Republiken Greklands svar och väckte därför den 11 november 2014 förevarande talan.

Begäran om att få ge in bevisning efter det att den skriftliga delen av förfarandet hade avslutats

- 18 Efter det att den skriftliga delen av förfarandet hade avslutats den 29 april 2015 begärde kommissionen, den 16 juni 2015, med åberopande av artikel 128.2 i domstolens rättegångsregler, att få tillåtelse att ge in ny bevisning, nämligen utlåtande 32/2015 från Symvoulio tis Epikrateias (Högsta förvaltningsdomstolen, Grekland) rörande utkastet till presidentdekret om inrättande av en regionalpark i Kyparissiabukten (nedan kallat presidentdekretet).
- 19 Republiken Grekland har yrkat att domstolen ska avslå kommissionens begäran.
- 20 I artikel 128.2 första och andra meningen i rättegångsreglerna föreskrivs att parterna undantagsvis får ge in bevis eller inkomma med bevisuppgift efter det att den skriftliga delen av förfarandet har avslutats och att de ska ange skälen till att detta inte har gjorts tidigare.
- 21 Det är ostridigt mellan parterna att det aktuella utlåtandet avgavs den 8 april 2015 och att Republiken Grekland nämnde det i dupliken, vilken då den gavs in till domstolen den 29 april 2015 medförde att den skriftliga delen av förfarandet avslutades.
- 22 Som skäl till att utlåtandet inte hade getts in tidigare har kommissionen gjort gällande att den fick kännedom därom först efter det att den skriftliga delen av förfarandet avslutats.
- 23 Republiken Grekland – som inte har bestritt kommissionens uppgift – har yrkat att domstolen ska avslå kommissionens begäran om att få inkomma med bevisuppgift på grund av att utlåtande 32/2015 från Symvoulio tis Epikrateias (Högsta förvaltningsdomstolen, Grekland) är ett led i förfarandet för antagande av presidentdekretet, vilket ännu inte är avslutat och på grund av att utlåtandet inte redogör för några nya omständigheter.
- 24 Vad gäller Republiken Greklands invändningar konstaterar domstolen att det aktuella utlåtandet är slutgiltigt och att det – oberoende av den omständigheten att Symvoulio tis Epikrateias (Högsta förvaltningsdomstolen, Grekland) kan komma att avge ytterligare ett utlåtande angående ett ändrat förslag till presidentdekret – i princip inte kommer att ändras.
- 25 Vidare påverkar inte påståendet att nämnda utlåtande inte redogör för några nya omständigheter bedömningen av huruvida det ska tillåtas som bevisning mot bakgrund av artikel 128.2 i rättegångsreglerna, i den mån innehållet i bevisning innehåll ska bedömas i samband med målets prövning i sak.
- 26 Under dessa omständigheter ska utlåtande 32/2015 från Symvoulio tis Epikrateias (Högsta förvaltningsdomstolen, Grekland) tillåtas som bevisning i förevarande mål, såvitt utlåtandet avser den faktiska och rättsliga situation som förelåg vid utgången av den frist som angetts i det motiverade yttrandet, det vill säga den 1 december 2012.

Prövning av talan

*Den första anmärkningen: Åsidosättande av artikel 6.2 i direktiv 92/43 på grund av underlåtenheten att vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra försämring av livsmiljöerna och habitatet för arterna samt störningar av arten *Caretta caretta**

- 27 Såvitt avser den första anmärkningen har kommissionen, med hänvisning till flera faktiska omständigheter, gjort gällande att Republiken Grekland har överträtt det allmänna förbudet mot försämring och störning som avses i artikel 6.2 i direktiv 92/43.
- 28 I det avseendet påpekar domstolen att en verksamhet endast kan anses vara förenlig med nämnda bestämmelse om det säkerställs att den inte ger upphov till någon störning som kan få betydande konsekvenser för målen med direktiv 92/43, särskilt målen avseende bevarande av livsmiljöer, djur och växter. För att en överträdelse av artikel 6.2 i direktiv 92/43 ska kunna konstateras måste kommissionen styrka att den berörda medlemsstaten har underlåtit att vidta lämpliga skyddsåtgärder för att förhindra att projektverksamheten – i den mån den har bedrivits efter det området utsågs till särskilt bevarandeområde, medför försämring av habitatet för de berörda arterna och ger upphov till störningar av dessa arter som kan få betydande konsekvenser för syftet med direktivet som är att se till att dessa arter bevaras (se, analogt, dom av den 14 januari 2016, kommissionen/Bulgarien, C-141/14, EU:C:2016:8, punkterna 56 och 57 och där angiven rättspraxis).
- 29 För att ett åsidosättande av artikel 6.2 i direktiv 92/43 ska kunna fastställas behöver kommissionen emellertid inte bevisa att det föreligger ett orsakssamband mellan driften av anläggningar som härrör från ett visst projekt och en betydande störning som drabbar de aktuella arterna. Det räcker nämligen att kommissionen visar att det är sannolikt eller att det finns en risk för att denna drift kommer att medföra sådana störningar (dom av den 14 januari 2016, kommissionen/Bulgarien, C-141/14, EU:C:2016:8, punkt 58 och där angiven rättspraxis).
- 30 Den omständigheten att kommissionen har bevisat att en sådan störning är sannolik eller att det finns risk för en sådan utesluter emellertid inte att den berörda medlemsstaten kan styrka att åtgärden uppfyller kraven i artikel 6.4 i direktiv 92/43 och att påverkan på de bevarandemål som gäller för det skyddade området har varit föremål för en bedömning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 januari 2016, Grüne Liga Sachsen m.fl., C-399/14, EU:C:2016:10, punkterna 56 och 57).
- 31 Det är mot bakgrund av dessa överväganden som domstolen ska pröva huruvida de argument som kommissionen specifikt har anfört med avseende på den första anmärkningen i förevarande mål är välgrundade.

Den del av den första anmärkningen som avser att Republiken Grekland har tillåtit eller tolererat byggnadsprojekt i Kyparissiaområdet

– Parternas argument

- 32 Kommissionen har lagt Republiken Grekland följande omständigheter till last:
- uppförandet av byggnader i Agiannaki (Grekland) under åren 2006 och 2010,
 - tillståndet att uppföra tre semesteranläggningar i Vounaki (Grekland) under år 2012 och det faktiska uppförandet av dessa under år 2013,
 - inledandet av arbeten inför ett kommande fastighetsutvecklingsprojekt avseende ett femtiotal bostadskomplex mellan Agiannaki och Elaia (Grekland), och

— den omständigheten att ett tillstånd för uppförandet av fyra semesteranläggningar i Elaia torde komma att beviljas (nedan gemensamt kallade de ifrågasatta infrastrukturerna).

- 33 Kommissionen anser att de ifrågasatta infrastrukturerna skadar livsmiljöerna i sanddynerna i Kyparissiaområdet och stör havssköldpaddorna *Caretta caretta*, eftersom infrastrukturerna ger upphov till föroreningar, vibrationer, ökande mänsklig närvaro samt buller och ljusstörningar. Kommissionen har tillagt att denna byggverksamhet äger rum mycket nära sköldpaddornas ägglägningsplatser.
- 34 Republiken Grekland har medgett att det har varit ett visst tryck på fastighetsmarknaden i den region där Kyparissiaområdet ligger, men att verksamheten i byggsektorn var mer intensiv tidigare och att den i praktiken har upphört i det området på grund av den ekonomiska krisen. Republiken Grekland har försäkrat att all byggverksamhet i området är förbjuden om bygglov inte beviljats och att inga nya bygglov kommer att beviljas förrän presidentdekretet antagits.

– Domstolens bedömning

- 35 Domstolen konstaterar att de aktuella infrastrukturerna, särskilt fastighetsutvecklingsprojektet och uppförandet av olika typer av anläggningar, och deras senare användning, som kommissionen har ifrågasatt, kan påverka livsmiljöerna i Kyparissiaområdet på ett betydande sätt. Likaledes kan uppförandet och användningen av dessa infrastrukturer, bland annat till följd av det buller, ljus och den mänskliga närvaro detta ger upphov till, störa havssköldpaddan *Caretta caretta* på ett betydande sätt under dess fortplantning.
- 36 Enligt artikel 4.5 i direktiv 92/43 omfattas emellertid ett område av bestämmelserna i artikel 6.2–6.4 i direktivet först när det har förts upp i den förteckning som avses i artikel 4.2 tredje stycket i samma direktiv. Genom beslut 2006/613 fördes sanddynerna i Kyparissiaområdet upp i förteckningen över områden av gemenskapsintresse den 19 juli 2006.
- 37 Vidare ska förekomsten av ett fördragsbrott – förutom i det fall då kommissionen genom att begränsa ansökans räckvidd godtar en senare tidpunkt – bedömas mot bakgrund av den situation som rådde i medlemsstaten vid utgången av den frist som har angetts i det motiverade yttrandet och senare förändringar kan inte beaktas av domstolen. Den av kommissionen fastställda fristen inom vilken Republiken Grekland skulle följa det motiverade yttrandet löpte ut den 1 december 2012.
- 38 Mot den bakgrunden sträcker sig den relevanta perioden för vilken en överträdelse av artikel 6.2 i direktiv 92/43 kan konstateras i förevarande mål endast från den 19 juli 2006 till den 1 december 2012.
- 39 Vad för det första gäller anmärkningen rörande uppförandet av byggnader i Agiannaki under år 2006 har kommissionen inte visat att tillstånd har getts för arbetena och att de har utförts under den relevanta perioden, det vill säga efter den 19 juli 2006. Det är således inte möjligt att fastställa att Republiken Grekland därigenom har gjort sig skyldig till fördragsbrott.
- 40 Med beaktande av det som konstaterats i punkt 35 ovan ska en överträdelse av artikel 6.2 i direktiv 92/43 således konstateras endast på grund av de byggnadsarbeten som genomförts under år 2010.
- 41 Med avseende på de byggnader som uppförts före den relevanta perioden, det vill säga före den 19 juli 2006, ska det likväl, med beaktande av det som konstaterats i punkt 35 ovan, konstateras att det, såsom generaladvokaten har angett i punkterna 55 och 58 i sitt förslag till avgörande, har skett en överträdelse av artikel 6.2 i direktiv 92/43 på grund av att Republiken Grekland inte har utfärdat tillräckliga regler vad gäller byggnadernas användning (se, analogt, dom av den 24 november 2011, kommissionen/Spanien, C-404/09, EU:C:2011:768, punkterna 124, 125 och 128). Även om

rättssäkerhetsprincipen eventuellt skulle kunna medföra att användningen är berättigad genom analogi med undantagsförfarandet enligt artikel 6.4 i direktivet har Republiken Grekland inte åberopat något sådant berättigande, vilket skulle förutsätta bland annat en undersökning av huruvida det finns alternativa lösningar som medför mindre skada och en avvägning av berörda intressen med utgångspunkt i en bedömning enligt artikel 6.3 av konsekvenserna för målen vad gäller bevarandet av det skyddade området (se dom av den 14 januari 2016, Grüne Liga Sachsen m.fl., C-399/14, EU:C:2016:10, punkt 57 och där angiven rättspraxis).

- 42 Vad för det andra gäller tillståndet att uppföra tre semesteranläggningar i Vounaki under år 2012 och det faktiska uppförandet av dessa under år 2013 är det förvisso endast tillståndet till uppförande som omfattas av den period som är relevant för bedömningen av det påstådda fördragsbrottet men det tillståndet kan påtagligt skada livsmiljöerna i sanddynerna i Kyparissiaområdet och medföra en betydande störning av havssköldpaddan *Caretta caretta*. Detta tillstånd utgör således en överträdelse av artikel 6.2 i direktiv 92/43.
- 43 Vad för det tredje gäller inledandet av arbeten för att uppföra ett femtiotal bostadskomplex mellan Agiannaki och Elaia har kommissionen förvisso preciserat att de grekiska myndigheterna inte har beviljat något tillstånd för detta. Republiken Grekland har emellertid inte fog för sin ståndpunkt att den inte kan hållas ansvarig för dessa byggnadsarbeten och att det således inte kan fastställas att medlemsstaten har överträtt artikel 6.2 i direktiv 92/43 i och med att tillstånd för arbetena inte hade beviljats och de därmed inte fick påbörjas. Såsom kommissionen har hävdat har Republiken Grekland nämligen underlåtit att införa ett lämpligt skyddssystem och har inte säkerställt att byggnadsförbudet efterlevs med den följderna att okontrollerade och oplanerade byggnadsarbeten inletts.
- 44 Vad för det fjärde gäller påståendet att tillstånd för uppförandet av fyra semesteranläggningar i Elaia torde komma att beviljas räcker det att påpeka att ett påstående om en sådan avsikt, utan att det visas att ett tillstånd verkligen kommer att beviljas, inte utgör tillräcklig grund för att fastställa en överträdelse av artikel 6.2 i direktiv 92/43.
- 45 Domstolen konstaterar följaktligen att Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 6.2 i direktiv 92/43 genom att ha tolererat uppförandet av hus i Agiannaiki under år 2010, användningen, utan tillräckliga regler, av andra hus i Agiannaki under år 2006 och inledandet av byggnadsarbeten avseende ett femtiotal bostadskomplex mellan Agiannaki och Elaia samt genom att ha tillåtit uppförandet av tre semesteranläggningar i Vounaki under år 2012. I övrigt ska den delen av den första anmärkningen underkännas.

Den del av den första anmärkningen som avser att Republiken Grekland har tillåtit utbyggnad av infrastruktur för tillträde till stränderna i Kyparissiaområdet

– Parternas argument

- 46 Kommissionen har kritiserat Republiken Grekland för att, i Kyparissiaområdet, ha tolererat
- öppnandet av fem nya vägar mot stranden i Agiannaki,
 - byggandet av en väg mellan stranden i Kalo Nero och Elaia längs med det redan existerande järnvägsspåret, och
 - asfaltering av vissa befintliga vägar.

- 47 Kommissionen har gjort gällande att öppnandet av vägar till stranden får förödande effekter för området. Enligt kommissionen är vägarna fortfarande i bruk trots att de grekiska myndigheterna har utfärdat böter och krävt att området återställs i ursprungligt skick. Detta leder till att stranden blir lättillgänglig för fordon med buller och föroreningar som följd.
- 48 Kommissionen anser likaledes att asfalteringen av vissa befintliga vägar och byggandet av en väg mellan stranden i Kalo Nero och Elaia längs med järnvägsspåret skadar livsmiljöerna i sanddynerna och stör havssköldpaddan *Caretta caretta*.
- 49 Republiken Grekland har gjort gällande att stranden alltid har varit lättillgänglig på grund av den platta terrängen och på grund av att Kyparissiaområdet är bebott sedan urminnes tider. I området finns det för övrigt sedan länge flera andra tillfartsvägar till stranden.
- 50 När det gäller det påstådda öppnandet av fem nya vägar i riktning mot stranden i Agiannaki har Republiken Grekland påpekat att de vägarna har funnits sedan början av 70-talet och att deras existens liksom den omständigheten att de är allmänna vägar har fastställts genom domstolsbeslut. Under alla omständigheter har, enligt Republiken Grekland, det berörda byggföretaget ålagts böter under år 2012 på grund av dels byggandet av fyra av dessa fem vägar, dels arbeten på den femte vägen som genomförts utan föregående miljötillstånd. Medlemsstaten har gjort gällande att myndigheterna har inlett flera straffrättsliga förfaranden och att ett flertal mål angående nämnda böter och de aktuella vägarnas laglighet är anhängiga.
- 51 Med avseende på den vägförbindelse mellan stranden i Kalo Nero och Elaia som håller på att byggas längs med järnvägsspåret har Republiken Grekland hävdats att direktiv 92/43 inte innebär att detta område, som är bebott sedan urminnes tider, omvandlas till ett helt otillgängligt område. Vidare ska, enligt artikel 2.3 i direktivet, åtgärder som vidtas i enlighet därmed ta hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov och till regionala och lokala särdrag. Järnvägsspåret och den intilliggande vägen ligger enligt Republiken Grekland långt från stranden, och vägen är nödvändig för att bereda tillträde till varje tomt.
- 52 Vad gäller kritiken på grund av att vissa existerande kustvägar delvis asfalterats har Republiken Grekland hävdats att detta har gjort det möjligt att minska damm och buller. Frågan om stranden är tillgänglig beror på hur framkomlig vägen är och inte på om den är asfalterad. Enligt Republiken Grekland påverkas havssköldpaddan *Caretta caretta*'s förmåga att lägga ägg inte alls av att det läggs en ny vägbeläggning.

– Domstolens bedömning

- 53 Domstolen konstaterar för det första att öppnandet av nya vägar mot havet gör stranden mer lättillgänglig för fordon och bidrar, följaktligen, till en ökning av biltrafiken. Enligt utlåtande 32/2015 från Symvoulia tis Epikrateias (Högsta förvaltningsdomstolen), som kommissionen har gett in, påverkas nämligen habitatet för de arter som inventerats i Kyparissiaområdet genom att bilar parkerar olagligt i slutet av och längs med infarterna. Denna lättillgänglighet och ökningen av biltrafiken leder till mer buller och ljus, vilket stör havssköldpaddan *Caretta caretta* under äggläggning och kläckning. Såsom framgår av handlingarna i målet, särskilt de handlingar som återfinns i bilagorna 17 h och i till ansökan, har Republiken Grekland dessutom själv konstaterat både att dessa vägar har öppnats och byggts på ett olagligt sätt och att de har förödande effekter.
- 54 Trots att Republiken Grekland varken har gett tillstånd till eller byggt dessa nya vägar i Kyparissiaområdet har medlemsstaten inte ifrågasatt kommissionens påstående att vägarna är i bruk trots de straffrättsliga förfaranden som inletts och de olika mål som är anhängiga vid domstol.

- 55 Den omständigheten att Republiken Grekland har begränsat sig till att dels inleda straffrättsliga förfaranden mot de ansvariga personerna vid det bolag som har byggt de aktuella vägarna och vidta administrativa sanktionsåtgärder mot bolaget, dels göra gällande vid nationella domstolar att vägarna är olagliga och ska förstöras medför emellertid att medlemsstaten inte har uppfyllt den särskilda skyldighet som åligger den enligt artikel 6.2 i direktiv 92/43 (se, analogt, dom av den 9 november 1999, kommissionen/Italien C-365/97, EU:C:1999:544, punkt 109).
- 56 Såsom kommissionen har gjort gällande borde Republiken Grekland ha vidtagit åtgärder för att säkerställa att vägarna inte längre är i bruk och att användningen av dem inte stör havssköldpaddan *Caretta caretta* på ett betydande sätt och inte heller skadar livsmiljöerna i Kyparissiaområdets sanddyner.
- 57 Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 6.2 i direktiv 92/43 genom att inte vidta provisoriska skyddsåtgärder avseende området i syfte att begränsa användningen av de aktuella tillfartsvägarna till dess att de ovannämnda domstolsförfarandena avseende vägnars laglighet och deras eventuella avskaffande avslutats och detta trots att, såsom generaladvokaten har angett i punkt 77 i sitt förslag till avgörande, ingenting tyder på att sådana åtgärder skulle vara omöjliga att genomföra av skäl som hänför sig till faktiska eller rättsliga omständigheter.
- 58 Vad för det andra gäller den vägförbindelse mellan stranden i Kalo Nero och Elaia som håller på att byggas längs med järnvägsspåret ska det konstateras att den följer den befintliga järnvägslinjen och att kommissionen inte har bestritt Republiken Greklands uppgift att den, förutom vid två punkter, ligger mer än 200 meter från kustlinjen och inte är förbunden med infartsvägen till stranden. Mot denna bakgrund har kommissionen inte visat att det är tillräckligt sannolikt att den väg som är under byggnad och som ska förbinda stranden i Kalo Nero med Elaia längs med järnvägsspåret kommer att ha betydande påverkan på livsmiljöerna i sanddynerna och på havssköldpaddan *Caretta caretta*.
- 59 Vad för det tredje gäller asfalteringen av vissa kustvägar blir grusvägar därigenom lättare att använda, särskilt för bilar, vilket kan komma att påverka livsmiljöerna i Kyparissiaområdets sanddyner på ett betydande sätt och i betydande omfattning störa havssköldpaddan *Caretta caretta*. Republiken Grekland har således överträtt artikel 6.2 i direktiv 92/43 genom att tolerera asfaltering av vägar inom området.
- 60 Domstolen konstaterar följaktligen att Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 6.2 i direktiv 92/43 på grund av att den har tolererat dels öppnandet av fem nya vägar mot stranden i Agiannaki, dels asfaltering av vissa infartsvägar och befintliga vägar och därigenom inte har hindrat utvecklingen av infrastrukturer för tillträde till stranden i Agiannaki. Anmärkningen ska emellertid underkännas i den del den avser byggandet av en väg mellan stranden i Kalo Nero och Elaia längs med det redan existerande järnvägsspåret.

Den del av den första anmärkningen som avser att Republiken Grekland har tolererat illegala campingplatser i Kyparissiaområdet

– Parternas argument

- 61 Kommissionen har kritiserat Republiken Grekland för att ha tolererat
- att den väg som ligger bakom stranden i Kalo Nero används som uppställningsplats för husvagnar, och
 - att camping utanför campingplats sker i en pinjelund mitt i sanddynerna på stranden i Elaia.

62 Enligt kommissionen utgör så kallad vild camping ett problem när det gäller bevarandet av sanddynerna och skogslivsmiljöer. Likaså störs havssköldpaddan *Caretta caretta*.

63 Republiken Grekland har anfört att vild camping är förbjudet i hela landet men har samtidigt medgett att det är vanligt förekommande trots förbudet och polisens ingripanden. I Kyparissiaområdet har sådan camping förekommit i åtminstone 30 eller 40 år men minskar nu gradvis.

– Domstolens bedömning

64 Det är utrett att Republiken Grekland inte har bestritt att tillräckliga åtgärder inte har vidtagits för att säkerställa att förbudet mot vild camping i Kyparissiaområdet efterlevs. Det är likaså utrett att vild camping inom detta område påtagligt kan skada de berörda livsmiljöerna i sanddynerna och medföra en betydande störning för havssköldpaddan *Caretta caretta*.

65 Följaktligen konstaterar domstolen att Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 6.2 i direktiv 92/43 genom att inte vidta tillräckliga åtgärder för att säkerställa att förbudet mot vild camping i närheten av stranden i Kalo Nero och i Elaia efterlevs.

Den del av den första anmärkningen som avser att Republiken Grekland har tolererat drift av barer på stranden i Kyparissiaområdet

– Parternas argument

66 Kommissionen har kritiserat Republiken Grekland för att ha tolererat att det drivs åtminstone tre barer mellan Elaia och Kalo Nero. Oväsendet och den nattliga belysningen från barerna stör havssköldpaddan *Caretta caretta* när den lägger sina ägg och utgör en fara för de nykläckta ungarna.

67 Kommissionen har gjort gällande att en fest ägde rum på stranden i Kalo Nero den 13 augusti 2011. Kommissionen har medgett att de grekiska myndigheterna har tillkännagett sin avsikt att avveckla barerna men har samtidigt gjort gällande att barerna fortfarande fanns kvar då kommissionens tjänstemän besökte platsen den 17 juli 2012. Enligt kommissionen hade driften av barerna upphört under år 2013 men infrastrukturerna var fortfarande kvar.

68 Republiken Grekland har hävdatt att ingen matservering var i drift på den aktuella stranden under åren 2013 och 2014 och att samtliga olagliga barer och därtill hörande installationer har avlägsnats. Det enda undantaget är stranden i Kalo Nero där sådana träkonstruktioner inte kommer att rivas förrän senare.

– Domstolens bedömning

69 Förekomsten av ett fördragsbrott ska bedömas mot bakgrund av den situation som rådde i medlemsstaten vid utgången av den frist som har angetts i det motiverade yttrandet och senare förändringar kan inte beaktas av domstolen. De olika faktiska omständigheter som parterna åberopat och som hänför sig till tiden efter den 1 december 2012, vilket är den frist inom vilken Republiken Grekland skulle följa kommissionens motiverade yttrande, kommer således inte att beaktas vid domstolens bedömning av det påstådda fördragsbrottet.

70 Det kan konstateras att Republiken Grekland inte har åberopat någon omständighet som kan styrka att medlemsstaten, innan nämnda frist löpte ut, hade vidtagit nödvändiga åtgärder för att förhindra att havssköldpaddan *Caretta caretta*s fortplantning störs genom driften av de aktuella barerna.

- 71 Republiken Grekland har följaktligen underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 6.2 i direktiv 92/43 genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att begränsa driften av de barer som ligger mellan Elaia och Kalo Nero på de stränder där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig och för att säkerställa att de olägenheter som barerna ger upphov till inte stör denna art.

Den del av den första anmärkningen som avser att Republiken Grekland har tolererat förekomsten av strandmöbler och bekvämligheter på stränderna i Kyparissiaområdet

– Parternas argument

- 72 Kommissionen har kritiserat Republiken Grekland för att tolerera att det inom Kyparissiaområdet finns överdrivet mycket strandmöbler, närmare bestämt parasoller och solstolar. Därutöver har kommissionen gjort gällande att trots att de grekiska myndigheterna har förordnat om att flera plattformar som har uppförts på stränderna i detta område ska rivas, så har detta inte skett och det utfärdades till och med ett tillstånd, den 28 juli 2011, till hotell Messina Mare för uppförande av en plattform.
- 73 Dessa anordningar på stränderna har enligt kommissionen, i den mån de är fasta eller lämnas kvar under natten, menlig inverkan på havssköldpaddan *Caretta caretta*s fortplantningsområden, eftersom de leder till att det blir mindre plats för sköldpaddornas reden och stör deras förflyttning.
- 74 Republiken Grekland har gjort gällande att det under åren 2013 och 2014 inte fanns ett enda parasoll eller en enda solstol på stränderna i Vounaki, Elaia och Agiannaki. Vissa parasoller och solstolar var fortfarande kvar på stranden i Kalo Nero, men utanför havssköldpaddan *Caretta caretta*s fortplantningsområde. Plattformen i närheten av hotell Messina Mare är enligt Republiken Grekland en ramp för hotellets funktionshindrade gäster.

– Domstolens bedömning

- 75 Vad för det första gäller parasoller och solstolar har Republiken Grekland endast angett att sådan utrustning, sedan år 2013 – det vill säga efter utgången av fristen i det motiverade yttrandet – endast förekommer på stranden i Kalo Nero, utanför havssköldpaddan *Caretta caretta*s fortplantningsområde. Medlemsstaten har således underförstått medgett att den inte dessförinnan hade avlägsnat en del av denna utrustning från sköldpaddornas parningsplats.
- 76 Vad för det andra gäller de plattformar som uppförts på stränderna inom Kyparissiaområdet har Republiken Grekland – som inte har bestritt vare sig plattformarnas existens på platsen vid utgången av fristen i kommissionens motiverade yttrande eller att det är sannolikt att de påtagligt kan skada livsmiljöerna i sanddynerna i Kyparissiaområdet och medföra en betydande störning för havssköldpaddan *Caretta caretta* – begränsat sig till att hävda att den plattform som tillåtits nära hotell Messina Mare utgör en ramp för funktionshindrade personer.
- 77 Kommissionen har inte bestritt den sistnämnda plattformens avsedda användning. Det skulle i princip kunna anses att en plattform som är avsedd att underlätta för funktionshindrade personer att förflytta sig har uppförts av tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse och som har samband med människors hälsa i den mening som avses i artikel 6.4 i direktiv 92/43. Ett sådant berättigande förutsätter emellertid bland annat en undersökning av huruvida det finns alternativa lösningar som medför mindre skada och en avvägning av berörda intressen med utgångspunkt i en bedömning enligt artikel 6.3 i direktivet av konsekvenserna för målen vad gäller bevarandet av det skyddade området (se dom av den 14 januari 2016, Grüne Liga Sachsen m.fl., C-399/14, EU:C:2016:10, punkt 57 och där

angiven rättspraxis). Eftersom Republiken Grekland inte har gett någon förklaring i det avseendet, ska det anses att även den tillåtna plattformen nära hotell Messina Mare utgör en överträdelse av artikel 6.2 i direktivet.

- 78 Det ska följaktligen konstateras att Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 6.2 i direktiv 92/43 genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att, i Kyparissiaområdet, minska mängden strandmöbler och övrig utrustning som finns på de stränder där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig och genom att tillåta uppförandet av en plattform nära hotell Messina Mare.

Den del av den första anmärkningen som avser att Republiken Grekland har tolererat rengöring av stränderna i Kyparissiaområdet med tunga maskiner

– Parternas argument

- 79 Kommissionen har kritiserat Republiken Grekland för att Avlona kommun (Grekland) har rengjort stranden med hjälp av tunga maskiner, vilket leder till att sanden packas genom deras vikt och havssköldpaddan *Caretta caretta*s reden förstörs på grund av vibrationerna.
- 80 Republiken Grekland har genmält att detta inte är gängse praxis utan en engångsföreteelse som inte har upprepats sedan den formella underrättelsen skickades. Syftet med de nationella bestämmelser som miljöministeriet antog i juli 2013 och i maj 2014 är dessutom att förhindra sådana incidenter och det föreskrivs att stranden ska rengöras manuellt under sköldpaddornas parningsperiod.

– Domstolens bedömning

- 81 Kommissionen kan inte vinna framgång med denna anmärkning trots att de nationella bestämmelser som Republiken Grekland åberopat antagits efter utgången av fristen i det motiverade yttrandet och således inte kan beaktas av domstolen vid bedömningen av det påstådda fördragsbrottet. Kommissionen har nämligen inte endast underlåtit att bestrida medlemsstatens påstående att den aktuella händelsen är en engångsföreteelse utan den har även underlåtit att lägga fram bevis i syfte att styrka att incidenter av detta slag har inträffat flera gånger eller att det var nödvändigt att vidta specifika åtgärder för att förhindra dem.

Den del av den första anmärkningen som avser att Republiken Grekland har tolererat olaglig utvinning av sand på stränderna i Kyparissiaområdet

– Parternas argument

- 82 Kommissionen har kritiserat Republiken Grekland för att ha tolererat okontrollerad utvinning av sand på stränderna i Kyparissiaområdet.
- 83 Medlemsstaten har gjort gällande att kommissionen inte har lagt fram någon bevisning i fråga om en sådan verksamhet.
- 84 Kommissionen har emellertid i repliken återgett en tabell som är avsedd att visa att Republiken Grekland själv har medgett att det finns risk för incidenter med betydande skadeverkningar för Kyparissiaområdet på grund av sandutvinningsverksamheten.

– Domstolens bedömning

- 85 I artikel 128.1 i rättegångsreglerna föreskrivs att parterna i samband med repliken och dupliken får ge in bevis eller inkomma med bevisuppgift till stöd för sina argument och att de ska ange skälen till att detta inte har gjorts tidigare.
- 86 Kommissionen har emellertid inte angett skälen till att denna tabell getts in för sent och domstolen kan således inte beakta den som bevis vid bedömningen av förekomsten av det av kommissionen påtalade fördragsbrottet.
- 87 Talan kan således inte vinna bifall såvitt avser denna anmärkning i och med att kommissionen inte har lagt fram något annat bevis till stöd för densamma.

Den del av den första anmärkningen som avser att Republiken Grekland har tolererat utvidgning av jordbruksverksamheten i Kyparissiaområdet

– Parternas argument

- 88 Kommissionen har lagt Republiken Grekland följande omständigheter till last:
- utbredning av jordbruksmarken i sanddynerna
 - plöjning av sanddynerna mellan Elaia och Agiannaki, och
 - fåruppfödning på stränderna där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig.
- 89 Kommissionen har gjort gällande dels att utbredningen av odlad mark i sanddynerna får till följd att artens parningsplats i sanddynerna förstörs, dels att det vatten som används för bevattning kan påverka sköldpaddornas närbelägna reden. Den ökade fuktigheten som odlingarna ger upphov till leder till att temperaturen under marken ändras, vilket får till följd att fler unga sköldpaddshanar föds och detta kan sålunda medföra en obalans i arten *Caretta caretta*'s bestånd.
- 90 Kommissionen har hävdatt att plöjning har skett i sanddynerna i området mellan Agiannaki och Elaia under perioden den 20 februari–den 3 mars 2013, vilket har förstört ett antal habitat för havssköldpaddan *Caretta caretta* utan att några åtgärder för återställande har vidtagits.
- 91 Kommissionen anser att fåruppfödningen på stränderna där sköldpaddorna fortplantar sig leder till direkt och indirekt förstörelse av redena. Fåren trampar på redena och äggen förstörs genom markvibrationerna.
- 92 Republiken Grekland har upprepat att jordbruksverksamheten har minskat kraftigt under de senaste 20 åren och att andelen odlad mark, fram till år 2001, har minskat med mellan 25 och 30 procent, beroende på område. I Kyparissiaområdet har odlingarna inte utvidgats mot sanddynerna, eftersom sandsubstratet inte är lämpligt för jordbruk och eftersom den region som ligger bortom Kyparissiaområdet är synnerligen bördig.
- 93 Medlemsstaten har gjort gällande att den plöjning som kommissionen har hänvisat till skedde på jordbruksmark.
- 94 Fåruppfödning är inte möjlig på de stränder där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig, eftersom det inte finns någon växtlighet där. Enligt Republiken Grekland gräver sköldpaddorna i vart fall ned sina ägg så djupt att redena inte kan förstöras på grund av att fåren trampar på dem och på grund av att det då uppstår vibrationer i marken.

– Domstolens bedömning

- 95 Vad för det första gäller den påstådda utbredningen av odlad mark i sanddynsområdet konstaterar domstolen att, såsom generaladvokaten har angett i punkt 105 i sitt förslag till avgörande, kommissionen inte har lagt fram någon bevisning som kan vederlägga Republiken Greklands uppgift att det inte kan fastställas någon sådan utbredning i Kyparissiaområdet. Av detta följer att kommissionen inte kan vinna framgång med sin anmärkning i den delen.
- 96 För det andra har kommissionen angett att plöjning inom sanddynsområdet hade skett efter utgången av den frist som kommissionen angett i det motiverade yttrandet. Republiken Grekland kan således inte heller läggas detta till last, varför kommissionen inte kan vinna framgång med den anmärkningen.
- 97 För det tredje konstaterar domstolen att kommissionen inte har bestritt Republiken Greklands påstående att det inte finns någon växtlighet på den strand där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig. De fotografier som kommissionen har gett in visar inte att det pågår uppfödning utan endast att det finns några får på stranden. Kommissionen har i vart fall inte lagt fram bevisning som stöder slutsatsen att den förekomst av får som framgår av fotografierna skulle kunna skada sköldpaddornas reden som är nedgrävda på 40–60 centimeters djup i sanden. Mot den bakgrunden kan kommissionen inte heller vinna framgång med den anmärkning som framförts i detta avseende.

Den del av den första anmärkningen som avser att Republiken Grekland har tolererat ljusföroreningar i Kyparissiaområdet

– Parternas argument

- 98 Kommissionen har kritiserat Republiken Grekland för att inte ha vidtagit lämpliga åtgärder för att förhindra att den kommunala gatubelysningen och belysningen i närheten av stränderna samt ljuset från restauranger, hotell och affärer i Kyparissiaområdets omgivningar stör havssköldpaddan *Caretta caretta* vid äggläggningen och, i synnerhet, påverkar de nykläckta ungarna som är på väg mot havet. Enligt kommissionen har dessa förhållanden kunnat bekräftas vid kommissionstjänstemännens besök på platsen den 17 juli 2012.
- 99 Enligt Republiken Grekland existerar gatubelysningen sedan många år tillbaka och den installerades innan nationella bestämmelser med krav på en lämplig bedömning i enlighet med direktiv 92/43 antogs. Republiken Grekland har anfört att bestämmelser antogs år 2014 för att komma till rätta med detta problem. Bestämmelserna är tillämpliga på de stränder där sköldpaddorna fortplantar sig och i dem föreskrivs bland annat en skyldighet att säkerställa att ljuset från dessa privata och offentliga ljuskällor inte når fram till stranden för att inte vilseleda sköldpaddorna. Det är likaså förbjudet för hotell och andra etablissemang att använda strålkastare vid kusten. Det finns även planer på att installera skyddsplattor och att använda speciallampor.

– Domstolens bedömning

- 100 Republiken Grekland har framfört argumentet att gatubelysningen existerade redan innan det infördes krav på en lämplig bedömning av sådana installationer i enlighet med direktiv 92/43. Härvidlag räcker det att konstatera att direktivets förbud mot att skada inte enbart omfattar en skyldighet för den berörda medlemsstaten att förbjuda nya skadliga verksamheter eller att få sådana att upphöra.

- 101 Följaktligen konstaterar domstolen att Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 6.2 i direktiv 92/43 genom att inte vidta lämpliga skyddsåtgärder för att förhindra att befintlig gatubelysning, från den 19 juli 2006, då Kyparissiaområdet fördes upp i förteckningen över områden av gemenskapsintresse, stör havssköldpaddan *Caretta caretta* (se, analogt, dom av den 24 november 2011, kommissionen/Spanien, C-404/09, EU:C:2011:768, punkterna 127 och 128).
- 102 Domstolen godtar likaså kommissionens anmärkning i den del den avser den störning av havssköldpaddan *Caretta caretta* som uppkommer till följd av ljuset från restauranger, hotell och affärer i Kyparissiaområdets omgivningar.
- 103 I det avseendet har Republiken Grekland nämligen endast angett att den, under år 2014, det vill säga efter utgången av den frist som kommissionen angett i det motiverade yttrandet, antog bestämmelser för att komma till rätta med detta problem. Underförstått innebär detta argument att medlemsstaten inte dessförinnan hade vidtagit nödvändiga åtgärder för att förhindra den störning av havssköldpaddan *Caretta caretta* som uppkommer till följd av sådana ljusföreningar.
- 104 Republiken Grekland har följaktligen underlåtit att uppfylla sina förpliktelser enligt artikel 6.2 i direktiv 92/43 genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att i tillräcklig omfattning minska ljusföreningarna på de stränder i Kyparissiaområdet där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig.

Den del av den första anmärkningen som avser att Republiken Grekland har tolererat fiske i närheten av Kyparissiaområdet

– Parternas argument

- 105 Kommissionen har gjort gällande att det fiske som bedrivs i närheten av stränderna i Kyparissiaområdet där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig är en källa till störningar för arten, eftersom de sköldpaddor som är på väg för att lägga ägg eller som kommer tillbaka från redena kan fastna i nät eller kollidera med fiskebåtarna. Kommissionen har i det avseendet hänvisat till en rapport som är bilagd ansökan varigenom talan väckts. Enligt den rapporten bedrivs fisket direkt vid strandkanten med hjälp av bottensatta nät och, ibland, knappt en kilometer från stranden med användning av trålar på båtar.
- 106 Republiken Grekland har hävdatt att fisket i detta område, sedan det blev ett skyddat område, har minskat och att vissa unionsinstrument också har bidragit till att fisket har minskat i regionen. Fiskebåtarna är mycket få till antalet och det bedrivs en informationskampanj i syfte att förhindra att sköldpaddor fångas oavsiktligt.

– Domstolens bedömning

- 107 Ett sådant allmänt påstående rörande minskningen av fisket och information till de aktiva fiskarna påverkar inte bedömningen av kommissionens påståenden vilka får stöd av konstaterandena i nämnda rapport.
- 108 Av detta följer att Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 6.2 i direktiv 92/43 genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att i tillräcklig omfattning begränsa det fiske som bedrivs längs med stränderna i Kyparissiaområdet där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig.

Den del av den första anmärkningen som avser att Republiken Grekland har tolererat användningen av fritidsbåtar och trampbåtar i Kyparissiaområdets omgivningar

– Parternas argument

- 109 Enligt kommissionen utgör de fritidsbåtar och trampbåtar som används i närheten av stränderna i Kyparissiaområdet där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig en källa till störning för denna art. Vissa sköldpaddor dör till och med efter att ha kolliderat med sådana båtar. Kommissionen anser att de uppgifter som återfinns i bilagorna 18 och 21 till ansökan utgör stöd för denna anmärkning.
- 110 Enligt Republiken Grekland styrker inte dessa uppgifter kommissionens påståenden och kommissionen har inte visat att den omständigheten att sköldpaddorna dör beror på skador som tillfogats av fritidsbåtar och trampbåtar.

– Domstolens bedömning

- 111 Kommissionen har i mål om fördragsbrott bevisbördan för det påstådda fördragsbrottet och den ska förse domstolen med de uppgifter som den behöver för att kunna kontrollera huruvida detta fördragsbrott föreligger (dom av den 9 juli 2015, kommissionen mot Irland, C-87/14, EU:C:2015:449, punkt 22 och där angiven rättspraxis).
- 112 Det ska emellertid konstateras att kommissionen, genom att i ansökan hänvisa till bilagorna till densamma, utan att ge några specifika förklaringar som är relevanta med avseende på dessa bilagor, inte förser domstolen med de uppgifter som den behöver för att kunna kontrollera huruvida det påstådda fördragsbrottet föreligger, och det ska under alla omständigheter konstateras att inga sådana uppgifter framgår på ett uppenbart sätt av nämnda bilagor.
- 113 Kommissionen kan följaktligen inte vinna framgång med denna del av den första anmärkningen som framförts till stöd för talan
- 114 Mot denna bakgrund konstaterar domstolen att Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 6.2 i direktiv 92/43
- genom att ha tolererat uppförandet av hus i Agiannaiki under år 2010, användningen, utan tillräckliga regler, av andra hus i Agiannaki under år 2006 och inledandet av byggnadsarbeten avseende ett femtiotal bostadskomplex mellan Agiannaki och Elaia samt genom att ha tillåtit uppförandet av tre semesteranläggningar i Vounaki under år 2012,
 - genom att ha tolererat utvecklingen av infrastrukturer för tillträde till stranden i Kyparissiaområdet, det vill säga öppnandet av fem nya vägar mot stranden i Agiannaki och asfalteringen av vissa infartsvägar och befintliga vägar,
 - genom att inte vidta tillräckliga åtgärder för att säkerställa att förbudet mot vild camping i närheten av stranden i Kalo Nero efterlevs,
 - genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att begränsa driften av de barer som ligger mellan Elaia och Kalo Nero på de stränder där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig och för att säkerställa att de olägenheter som barerna ger upphov till inte stör denna art,
 - genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att, i Kyparissiaområdet, minska mängden strandmöbler och övrig utrustning som finns på de stränder där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig och genom att tillåta uppförandet av en plattform nära hotell Messina Mare,

- genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att i tillräcklig omfattning minska ljusföroreningarna på de stränder i Kyparissiaområdet där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig, och
- genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att i tillräcklig omfattning begränsa det fiske som bedrivs längs med stränderna i Kyparissiaområdet där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig.

Den andra anmärkningen: Åsidosättande av artikel 6.3 i direktiv 92/43

Parternas argument

- 115 Kommissionen har såvitt avser den andra anmärkning som framförts till stöd för talan åberopat att Republiken Grekland har åsidosatt artikel 6.3 i direktiv 92/43.
- 116 Kommissionen har gjort gällande att medlemsstaten har åsidosatt sina skyldigheter enligt den bestämmelsen genom att inte på ett lämpligt sätt bedöma konsekvenserna av projekt som inte direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av Kyparissiaområdet, men som kan påverka området på ett betydande sätt. Enligt kommissionen borde en sådan bedömning särskilt ha skett
- innan bygglovets beviljades och innan ett flertal bostadskomplex uppfördes inom Kyparissiaområdet,
 - innan nya vägar öppnades och innan vissa befintliga vägar i området asfalterades,
 - innan nya barer byggdes på Kyparissiaområdets stränder där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig,
 - innan kommunal gatubelysning installerades längs med den del av stranden som är belägen inom området,
 - innan de arealer som odlas i Kyparissiaområdets sanddyner utvidgades.
- 117 Enligt kommissionen har dessa verksamheter bedrivits utan någon som helst föregående bedömning, vare sig det rör sig om en bedömning av varje enskild verksamhets konsekvenser eller en bedömning av de samlade konsekvenserna av alla verksamheter gemensamt. Kommissionen har betonat att ingen av dessa verksamheter är direkt sammanhängande eller nödvändig för skötseln eller förvaltningen av Kyparissiaområdet och att de förmodligen har betydande konsekvenser för området på grund av att området är av stor betydelse för havssköldpaddan *Caretta caretta* och för den berörda livsmiljön.
- 118 Republiken Grekland har gjort gällande att alla planer eller projekt som har genomförts i regionen utan föregående "lämplig bedömning" rörde byggnadsarbeten som avslutats innan kravet på en sådan bedömning infördes. När det gäller planer eller projekt som genomförts därefter har, enligt Republiken Grekland, antingen kraven i artikel 6.3 i direktiv 92/43 iakttagits eller också har, när så inte var fallet, administrativa och straffrättsliga förfaranden inletts.
- 119 Medlemsstaten har hävdats att de krav och förfaranden som föreskrivs i artikel 6.3 i direktiv 92/43 har införlivats med nationell rätt och att ansökningar om bygglov har vilandeförklarats och det konkreta genomförandet av byggnadsarbeten har uppskjutits till dess att presidentdekretet antas. Medlemsstaten har således inte åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 6.3 i direktiv 92/43.

Domstolens bedömning

- 120 I artikel 6.3 i direktiv 92/43 föreskrivs ett förfarande för bedömning, vilket genom föregående kontroller syftar till att säkerställa att planer eller projekt som inte direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av ett område, men som kan påverka området på ett påtagligt sätt, endast godkänns under förutsättning att de inte skadar området (dom av den 11 september 2012, Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias m.fl., C-43/10, EU:C:2012:560, punkt 110).
- 121 Av detta följer att denna bestämmelse är relevant endast när behöriga nationella myndigheter ger tillstånd till ett projekt, varvid projektets påverkan på området ska bedömas på lämpligt sätt innan tillstånd beviljas.
- 122 När det gäller verksamhet för vilken föregående tillstånd borde ha meddelats, men där verksamheten genomförts utan tillstånd, det vill säga olagligen, kan artikel 6.3 i direktiv 92/43 följaktligen inte tillämpas. Mot den bakgrunden ska det inte anses att det föreligger ett fördragsbrott på grund av ett åsidosättande av den bestämmelsen i det avseendet.
- 123 Däremot är den bestämmelsen tillämplig på den verksamhet som genomförts efter det att tillstånd beviljats, närmare bestämt på husen i Agiannaki vilka uppförts under år 2010, på tre semesteranläggningar i Vounaki år 2012 och på plattformen nära hotell Messina Mare.
- 124 Nämnda verksamhet kunde medföra att sanddynernas areal minskade och kunde även störa havssköldpaddan *Caretta caretta*. Följaktligen borde en bedömning vad gäller verksamhetens konsekvenser ha gjorts innan tillstånd meddelades.
- 125 I och med att Republiken Grekland inte har hävdats att nämnda tillstånd meddelades före den 19 juli 2006, vilket är det datum då Kyparissiaområdet fördes upp i förteckningen över områden av gemenskapsintresse, eller att de har föregåtts av en konsekvensbedömning i enlighet med artikel 6.3 i direktiv 92/43, konstaterar domstolen under dessa omständigheter att den medlemsstaten har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt nämnda bestämmelse genom att bevilja bygglov för hus som uppförts i Agiannaki under år 2010, för tre semesteranläggningar i Vounaki under år 2012 och för uppförande av en plattform nära hotell Messina Mare.
- 126 Anmärkningen underkänns i övrigt.

Den tredje anmärkningen: Åsidosättande av artikel 12.1 b och d i direktiv 92/43

- 127 Kommissionen har gjort gällande att Grekland har åsidosatt artikel 12.1 b och d i direktiv 92/43 genom att inte ha vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att inrätta och tillämpa ett effektivt system för ett strikt skydd för havssköldpaddan *Caretta caretta* i Kyparissiaområdet, i syfte att förhindra varje störning av arten under parningsperioden och all verksamhet som kan orsaka att artens parningsplatser skadas eller förstörs.
- 128 Kommissionen har erinrat om att det enligt den bestämmelsen ska införas ett strikt skyddssystem för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a till direktiv 92/43 i syfte att förbjuda att avsiktligt störa arterna bland annat under parningsperioden och att skada eller förstöra parningsplatser eller rastplatser. Ett sådant strikt skyddssystem kräver att det antas ett fullständigt regelverk och att exakta och specifika skyddsåtgärder beslutas och genomförs.
- 129 Republiken Grekland har hävdats att den inte har överträtt artikel 12.1 b och d i direktiv 92/43.

Den del av den tredje anmärkningen som avser att Republiken Grekland har underlåtit att anta ett fullständigt och sammanhängande regelverk

– Parternas argument

- 130 Kommissionen har gjort gällande att ett sådant strikt skyddssystem som det som föreskrivs i artikel 12.1 i direktiv 92/43 även innebär ett krav på att sammanhängande och samordnade åtgärder av förebyggande karaktär vidtas. Kommissionen har påpekat att Republiken Grekland har medgett att något sådant fullständigt och sammanhängande regelverk ännu inte har antagits men att det är under utarbetande.
- 131 Enligt kommissionens uppfattning räcker inte den uppsättning lagar och andra författningar på området som är i kraft i den medlemsstaten för att uppnå det skydd som avses i artikel 12.1 b och d i direktiv 92/43. Republiken Grekland nämnde dessa lagar och andra författningar för första gången i svaromålet. Dessutom avser vissa av dem tiden innan direktiv 92/43 trädde i kraft och de innehåller därför inte några specifika bestämmelser som kan uppfylla kraven i artikel 12 i det direktivet.
- 132 Enligt kommissionen säkerställs inte något strikt skydd för havssköldpaddan *Caretta caretta* och för dess parningsplatser om det inte finns något samordnat och sammanhängande nationellt regelverk. Ett skyddssystem kan inte införas genom en mängd lösryckta enstaka åtgärder som rör miljöskydd i allmänhet och som inte syftar till att konkret förhindra alla avsiktliga störningar av den berörda arten under parningsperioden eller all verksamhet som kan medföra att dess parningsplatser skadas eller förstörs.
- 133 Kommissionen har betonat att den omständigheten att havssköldpaddan *Caretta caretta* redens inte verkar ha minskat i antal inom Kyparissiaområdet inte i sig påverkar konstaterandet att Republiken Grekland inte har vidtagit effektiva skyddsåtgärder. Det stora antalet redens som konstaterats nyligen beror enligt kommissionen på att havssköldpaddan *Caretta caretta* skyddas sedan år 1992 och all påverkan på den arten blir i regel synlig efter 20 år. Det framgår dessutom av domen av den 30 januari 2002, kommissionen/Grekland (C-103/00, EU:C:2002:60) och av domen av den 16 mars 2006, kommissionen/Grekland (C-518/04, ej publicerad, EU:C:2006:183) att det inte är nödvändigt att antalet redens minskar för att det ska kunna konstateras en störning som utgör ett åsidosättande av artikel 12 i direktiv 92/43.
- 134 Republiken Grekland har hävdat att det är utan fog som kommissionen gör gällande dels att medlemsstaten inte har antagit tillräckliga skyddsbestämmelser, dels att den inte har klarat att vidta specifika och effektiva skyddsåtgärder. Enligt Republiken Grekland kan kommissionen inte göra gällande att livsmiljöerna i Kyparissiaområdet har försämrats och att det förekommer störningar som har en betydande påverkan på arterna trots att konsekvenserna av verksamheten i området inte har bedömts på lämpligt sätt.
- 135 Medlemsstaten anser att det saknas skäl för att påtala en överträdelse av artikel 12.1 b och d i direktiv 92/43 i och med att beståndet av havssköldpaddan *Caretta caretta* ökar stadigt och det inte finns någon risk för att dess naturliga utbredningsområde ska minska.
- 136 Republiken Grekland anser att den grekiska rättsordningen innehåller ett omfattande, sammanhängande, synnerligen strikt och oerhört effektivt institutionellt ramverk när det gäller skyddet av havssköldpaddan *Caretta caretta*. I det avseendet har medlemsstaten hänvisat till olika lagar och andra författningar som gemensamt utgör ett tillräckligt regelverk till dess att presidentdekretet antas.

137 Republiken Grekland har erinrat om att den aldrig har hävdats att samtliga nämnda bestämmelser har antagits specifikt för Kyparissiaområdet och den art som är aktuell i förevarande mål, men att bestämmelserna ger ett effektivt skydd och således säkerställer att det finns ett strikt och lämpligt skyddssystem i den mening som avses i artikel 12 i direktiv 92/43. Det krävs inte enligt denna bestämmelse att det strikta skyddssystemet inrättas/definieras i en enda rättsakt.

138 Republiken Grekland har slutligen hänvisat till det viktigaste innehållet i presidentdekretet, de åtgärder det innebär och verkningarna därav och har påpekat att det, efter utlåtandet från Symvoulio tis Epikrateias (Högsta förvaltningsdomstolen), snart kommer att antas. Republiken Grekland har likväl framhållit att den omständigheten att förslaget till presidentdekret snart kommer att antas inte betyder att det inte redan tidigare fanns ett strikt och effektivt skyddssystem i den grekiska rättsordningen.

– Domstolens bedömning

139 Enligt artikel 12.1 b och d i livsmiljödirektivet ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a till direktivet, med förbud mot att avsiktligt störa dessa arter, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder samt att skada eller förstöra parningsplatser eller rastplatser.

140 Domstolen har redan tidigare slagit fast att ett införlivande av nämnda bestämmelse innebär att medlemsstaterna inte enbart ska anta en övergripande rättslig ram, utan att de även ska vidta konkreta och specifika skyddsåtgärder och att ett strikt skyddssystem även innebär ett krav på att sammanhängande och samordnade åtgärder av förebyggande karaktär vidtas (dom av den 15 mars 2012, kommissionen/Cypern, C-340/10, EU:C:2012:143, punkterna 60 och 61 och där angiven rättspraxis).

141 En uppsättning lagar och andra författningar utgör inte ett fullständigt regelverk när de aktuella bestämmelserna inte gör det möjligt att förhindra överträdelser av förbudet mot försämring i artikel 6.2 i direktiv 92/43 eller när bestämmelserna regelbundet måste kompletteras för att garantera det skydd som krävs enligt artikel 12 i direktivet.

142 Den omständigheten att det i punkt 114 ovan konstaterats flera fall av överträdelse av det förbud mot försämring som föreskrivs i artikel 6.2 i direktiv 92/43 medför att det kan presumeras att det saknas ett fullständigt och sammanhängande regelverk av förebyggande karaktär när det gäller skyddet av Kyparissiaområdet.

143 Denna presumtion styrks av den omständigheten att Republiken Grekland har antagit olika ministerbeslut, bland annat den 23 maj 2013, den 23 juli 2013, den 14 februari 2014 och den 8 maj 2014, särskilt i fråga om lämplig användning av stränderna, tillfälligt upphörande av viss jordbruksverksamhet, begränsning av det ljus som kommer från privata etablissemang på stranden, avbrottet i beviljandet av bygglov, förbudet mot viss byggverksamhet samt förbudet mot att öppna nya vägar och asfaltera vägar i Kyparissiaområdet.

144 Den omständigheten att sådana rättsakter efter utgången av fristen i det motiverade yttrandet visar att det nationella regelverket inte var fullständigt före den tidpunkten.

145 Republiken Grekland har således inte fog för att hävda att det presidentdekret som är under antagande och som syftar till att utgöra ett skydd av Kyparissiaområdet endast är avsett att sammanställa och konsolidera den lagstiftning som redan var i kraft vid utgången av nämnda frist.

146 Tvärtom framgår det av utlåtandet från Symvoulio tis Epikrateias (Högsta förvaltningsdomstolen) att Republiken Greklands skyldigheter enligt unionsrätten ställer krav på en ny lagstiftning avseende skyddet av Kyparissiaområdet och innebär att ett nytt förslag till dekret snarast måste underställas den instansen.

147 Republiken Grekland har inte heller fog för att hävda att det inte kan göras gällande att det inte finns skäl att påtala en överträdelse av artikel 12.1 b och d i direktiv 92/43 på grund av att beståndet av havssköldpaddan *Caretta caretta* ökar stadigt.

148 Såsom kommissionen har anfört kan en sådan omständighet som att artens bestånd är stabilt inte i sig påverka bedömningen att det nationella regelverket inte är fullständigt (se, analogt, dom av den 16 mars 2006, kommissionen/Grekland, C-518/04, ej publicerad, EU:C:2006:183, punkt 21)

149 Mot den bakgrunden konstaterar domstolen att Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 12.1 b och d i direktiv 92/43 genom att inte anta ett fullständigt, sammanhängande och strikt regelverk avseendet skyddet av havssköldpaddan *Caretta caretta* i Kyparissiaområdet.

Den del av den tredje anmärkningen som avser att Republiken Grekland har underlåtit att vidta exakta, specifika och effektiva skyddsåtgärder

– Parternas argument

150 Enligt kommissionen vidtar inte Republiken Grekland specifika och effektiva åtgärder för att förhindra, dels störningar av havssköldpaddan *Caretta caretta* under parningsperioden, dels verksamhet som kan försämra eller förstöra sköldpaddans parningsplatser.

151 Kommissionen har angett att det i artikel 12.1 d i direktiv 92/43 föreskrivs ett striktare skydd än i artikel 12.1 a–c och att förbudet i nämnda punkt d inte endast avser avsiktligt handlande.

152 För att avgöra i vilken mån en verksamhet kan komma att ”skada eller förstöra parningsplatser” ska det enligt kommissionen beaktas att denna art endast lägger ägg vartannat eller vart tredje år och att den är synnerligen känslig och sårbar vid buller och ljusstörningar under hela fortplantningsprocessen, det vill säga under äggkläckningen och då ungarna beger sig mot havet.

153 Kommissionen har gjort gällande att havssköldpaddan *Caretta caretta* parningsplatser i Kyparissiaområdet kan försämrats eller förstöras av olika slag av mänsklig verksamhet vilken kommissionen har angett i sin ansökan och vilken gör det svårare för sköldpaddorna att nå parningsplatserna och vilken ger upphov till ljusföroreningar och buller.

154 Republiken Grekland anser att det nationella institutionella och rättsliga regelverk som reglerar verksamheten i Kyparissiaområdet förbjuder verksamhet som avsiktligt kan påverka havssköldpaddan *Caretta caretta* parningsplatser eller som kan skada arten.

155 Republiken Grekland har anfört att enligt kommissionens riktlinjer ska frågan huruvida ett område har försämrats bedömas på grundval av bevarandestatusen hos var och en av livsmiljöerna och arterna, varvid bevarandestatusen bedöms i förhållande till de ursprungliga villkoren, vid den tidpunkt då det föreslogs att området skulle utses till skyddat område.

156 Bedömningen av den eventuella påverkan på ett område, vad gäller dess ekologiska funktioner, borde dessutom ske med avseende på hela det skyddade området och inte i mindre skala genom att betrakta små delar av stranden isolerat i syfte att fastställa huruvida det föreligger en betydande störning.

– Domstolens bedömning

- 157 Vad gäller den påstådda överträdelsen av förbudet mot att störa skyddade arter enligt artikel 12.1 b i direktiv 92/43 konstaterar domstolen att de överträdelser av artikel 6.2 i direktivet som konstaterats i punkt 114 ovan samtliga ska anses utgöra olagliga störningar av havssköldpaddan *Caretta caretta*.
- 158 Såsom generaladvokaten har konstaterat i punkt 143 i sitt förslag till avgörande gäller detta även uppförandet av byggnader i Agiannaiki år 2006. Till skillnad från vad som gäller i fråga om det allmänna förbudet mot försämring och störning i artikel 6.2 i direktiv 92/43 är nämligen inte artskyddet enligt artikel 12 i direktivet beroende av huruvida sanddynerna i Kyparissiaområdet är uppförda i den förteckning som avses i artikel 4.2 tredje stycket. Såsom framgår av artikel 23.1 i nämnda direktiv börja det skyddet gälla redan år 1994.
- 159 Kravet på avsiktlighet är uppfyllt i och med att de som gett upphov till störningarna i vart fall har godtagit risken för att havssköldpaddan *Caretta caretta* störs under parningsperioden (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 maj 2006, kommissionen/Spanien, C-221/04, EU:C:2006:329, punkt 71).
- 160 Mot den bakgrunden konstaterar domstolen att Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 12.1 b i direktiv 92/43 genom att inte inom den föreskrivna fristen vidta de konkreta åtgärder som är nödvändiga för att förhindra avsiktlig störning av havssköldpaddan *Caretta caretta* under artens parningsperiod.
- 161 Kommissionens talan ska likaledes bifallas i den del den avser att Republiken Grekland inte har vidtagit nödvändiga åtgärder för att säkerställa efterlevnaden av förbudet mot att skada eller förstöra parningsplatser enligt artikel 12.1 d i direktiv 92/43.
- 162 Det förhåller sig nämligen så, att flera överträdelser av artikel 6.2 i det direktivet, såsom de som konstaterats i punkt 114 ovan, i sig utgör verksamhet som med nödvändighet skadar havssköldpaddan *Caretta caretta*s parningsplatser.
- 163 Av vad ovan anförts följer att Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 12.1 b och d i direktiv 92/43
- genom att inte anta ett fullständigt, sammanhängande och strikt regelverk avseendet skyddet av havssköldpaddan *Caretta caretta* i Kyparissiaområdet,
 - genom att inte inom den föreskrivna fristen vidta de konkreta åtgärder som är nödvändiga för att förhindra avsiktlig störning av havssköldpaddan *Caretta caretta* under artens parningsperiod, och
 - genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa efterlevnaden av förbudet mot att skada eller förstöra parningsplatser enligt artikel 12.1 d i direktiv 92/43.

Rättegångskostnader

- 164 Enligt artikel 138.3 i domstolens rättegångsregler ska vardera parten bära sina rättegångskostnader, om parterna ömsom tappat målet på en eller flera punkter.
- 165 Eftersom kommissionen och Republiken Grekland ömsom har tappat målet på en eller flera punkter, ska vardera parten bära sina rättegångskostnader.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

- 1) **Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 6.2 i direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter i dess lydelse enligt rådets direktiv 2006/105/EG av den 20 november 2006**
 - genom att ha tolererat uppförandet av hus i Agiannaiki (Grekland) under år 2010, användningen, utan tillräckliga regler, av andra hus i Agiannaki under år 2006 och inledandet av byggnadsarbeten avseende ett femtiotal bostadskomplex mellan Agiannaki och Elaia (Grekland) samt genom att ha tillåtit uppförandet av tre semesteranläggningar i Vounaki (Grekland), under år 2012
 - genom att ha tolererat utvecklingen av infrastrukturer för tillträde till stranden i Kyparissiaområdet (Grekland), det vill säga öppnandet av fem nya vägar mot stranden i Agiannaki och asfalteringen av vissa infartsvägar och befintliga vägar,
 - genom att inte vidta tillräckliga åtgärder för att säkerställa att förbudet mot vild camping i närheten av stranden i Kalo Nero (Grekland) efterlevs,
 - genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att begränsa driften av de barer som ligger mellan Elaia och Kalo Nero på de stränder där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig och för att säkerställa att de olägenheter som barerna ger upphov till inte stör denna art,
 - genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att, i Kyparissiaområdet, minska mängden strandmöbler och övrig utrustning som finns på de stränder där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig och genom att tillåta uppförandet av en plattform nära hotell Messina Mare,
 - genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att i tillräcklig omfattning minska ljusföroreningarna på de stränder i Kyparissiaområdet där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig, och
 - genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att i tillräcklig omfattning begränsa det fiske som bedrivs längs med stränderna i Kyparissiaområdet där havssköldpaddan *Caretta caretta* fortplantar sig.
- 2) **Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 6.3 i direktiv 92/43 genom att bevilja bygglov för hus som uppförts i Agiannaki under år 2010, för tre semesteranläggningar i Vounaki under år 2012 och för uppförande av en plattform nära hotell Messina Mare.**
- 3) **Republiken Grekland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 12.1 b och d i direktiv 92/43**
 - genom att inte anta ett fullständigt, sammanhängande och strikt regelverk avseendet skyddet av havssköldpaddan *Caretta caretta* i Kyparissiaområdet,
 - genom att inte inom den föreskrivna fristen vidta de konkreta åtgärder som är nödvändiga för att förhindra avsiktlig störning av havssköldpaddan *Caretta caretta* under artens parningsperiod, och
 - genom att inte vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa efterlevnaden av förbudet mot att skada eller förstöra parningsplatser enligt artikel 12.1 d i direktiv 92/43.

- 4) **Talan ogillas i övrigt.**
- 5) **Europeiska kommissionen och Republiken Grekland ska bära sina rättegångskostnader.**

Underskrifter